

Seletuskiri eriolukorra juhi korralduse liikumisvabaduse piirangu kehtestamiseks COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse leviku tõkestamisel Saaremaa vallas ja Muhu vallas juurde

Sissejuhatus

Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra.

Hädaolukorra seaduse § 19 lõike 1 kohaselt võib eriolukorra välja kuulutada loodusõnnetusest, katastroofist või nakkushaiguse levikust põhjustatud hädaolukorra lahendamiseks, kui hädaolukorda ei ole võimalik lahendada ilma eriolukorra ajaks ette nähtud juhtimiskorraldust või meetmeid rakendamata. Eriolukorra väljakuulutamise on tõsisemate tagajärgedega ning ulatuslikumate hädaolukordade korral lisameede, millega saab tõhustada hädaolukorra lahendamist, koondades kogu sündmuse või sündmuste ahela juhtimise ühtse juhtimise alla ning rakendades eriseadustega võrreldes lisameetmeid olukorra lahendamiseks.

Hädaolukorra seaduse § 31 lõigete 1 ja 3 alusel on eriolukorra juhil õigus kehtestada viibimiskeeld ja liikumisvabaduse piiranguid, kui see on vajalik eriolukorra väljakuulutamise põhjustanud hädaolukorra lahendamiseks. Eriolukorra juhi varasemate otsustega on isikute liikumisvabadust juba piiratud, sh eraldi ka Saaremaal ja Muhu vallas 14. märtsi 2020. a korraldusega nr 30.

Käesoleva korralduse kehtestamise ajaks on selgunud, et juba kehtestatud liikumisvabaduse piirangud ei ole olnud COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse leviku tõkestamiseks piisavad. Terviseameti andmete kohaselt tuli ööpäevaga enim uusi koroonaviiruse juhte juurde Saaremaal (34). Saare maakonnas on kokku 33 789 elanikku, nakatunuid on 28. märtsi hommiku seisuga kokku 217, mis teeb nakatunute osakaaluks 0,64% maakonna elanikkonnast. Saaremaal on nakatunute suhtarv kümnetes kordades suurem kui teistes maakondades.

Kui tuua võrdluseks Põhja-Itaalia, siis seal on kõige suurema nakatunute suhtarvuga elanikkonnast Cremona 4,96%, Bergamo 0,75% ja Brescia 0,62 %, teistes maakondades jääb vastav protsent 0,09–0,39 vahele.

Viimastel päevadel on toimunud Saaremaa vallas koroonaviirusesse nakatunute plahvatuslik kasv hooldekodudes ning on elutähtsa teenuse katkemise oht, kuna haigestunud on 21 meditsiinitöötajat.

Kõige selle tõttu on vaja uusi ja senisest piiravamaid meetmeid, kuna inimkontaktide piiramine on teadaolevalt parim viis nakkuse edasi kandumise pidurdamiseks.

Korraldusega ette nähtud liikumisvabaduse piirang on vajalik inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, et tõkestada COVID-19 haigust põhjustava viiruse levikut. Piirangute karmistamist just Saaremaa vallas ja Muhu vallas on toetanud ka arstid ja teadlased. COVID-19 haigust põhjustava viiruse leviku risk on seal väga kõrge ja haiglaravi vajavate patsientide hulk suureneb. Seetõttu on praeguses suure nakatunute arvuga olukorras proportsionaalne piirata Saaremaa vallas ja Muhu vallas täiendavalt isikute liikumist.

Eelnevast tulenevalt otsustas eriolukorra juht kehtestada hädaolukorra seaduse § 31 lõigete 1 ja 3 alusel täiendavad liikumisvabaduse piirangud ja viibimiskeeld Saaremaa vallas ja Muhu vallas.

Eelnõu sisu

Kehtestatakse liikumisvabaduse piirang ja viibimiskeeld kõikide kaupluste, turgude, raamatukogude ja toitlustusettevõtete kohta.

Samuti kehtib viibimiskeeld kõikides lähikontakti nõudvates asutustes ja muudes teenuse osutamise kohtades. Korralduse **punktis 1** esitatud loetelu ei ole lõplik ja hõlmab igasuguste ilu- ja isikuteenuste osutamist, olenemata teenuse pakkuja juriidilisest vormist või nimest. Sinna hulka kuuluvad ilukirurgiateenused, ilu- ja isikuteenuseid, nagu juuksuri-, manikööri-, pedikööri-, kosmeetiku-, tätoveerimis- ja solaariumiteenus, aga ka ilu- ja isikuteenuste hulka kuuluvad intensiivsed esteetilised protseduurid nagu keemilised naha koorimised, laser- ja IPL-protseduurid, mikronõelumine jms ning erinevad alternatiivsed isikuteenused nagu akupunktuur, kuputeraapia jms. Samuti lisatakse loetellu massaaži- ja muu taastusraviteenused heaoluteenusena. Taastusraviteenuste osutamine on lubatud, kui tervishoiutöötaja on sellise teenuse ette näinud ja seda ei ole meditsiiniliste näidustuste tõttu võimalik edasi lükata eriolukorra lõppemiseni.

Korralduse **punktiga 2** kehtestatakse täiendavad viibimiskeelud kaupluste, turgude, toitlustusettevõtete ja raamatukogude asukohtades. Piirang laieneb ka kauplustele, mis ei asu kaubanduskeskustes, v.a punktis 3 sätestatud erandid. Samuti laiendatakse piirangut toitlustusettevõtetele. Eelnõu kohaselt on toitlustusettevõtetes lubatud toidu kaasamüük, kohapeal tarbimine lubatud ei ole. Toitlustusettevõtte hõlmab nii restorane, baare, kohvikuid, vinoteeke, bistroosid kui ka muid toitu pakkuvaid asutusi.

Korralduse **punktis 3** nähakse ette erandid, kus liikumisvabaduse piirangud ja viibimiskeeld ei kehti. Erandid on vajalikud inimeste igapäevaelu, sh kaugtöö ja e-õppe toetamiseks ja tagamiseks. Näiteks jäävad lahti toidupood, apteegid, postkontorid, kauplused, kus müüakse või laenutatakse abivahendeid ja meditsiiniseadmeid abivahendi kaardi või meditsiiniseadme kaardi alusel, juurdepääs pakiautomaatidele, telekommunikatsiooniettevõtete müügikohad, samuti pangakontorid, aianduspoed, optikapoed. Ehituspoodidele on kehtestatud lisatingimus, et kauba müük ja väljastamine toimub teenindusluugi kaudu, et vältida poes inimeste kokkupuudet. Järjekorras seistes tuleb endiselt rakendada 2+2 reeglit. Punktis sätestatud piirangud ei laiene e-kaubandusele ja muude e-teenuste osutamisele.

Piirangud ei kehti nimetatud kohtade töötajate ja omaniku või tema esindaja kohta, st nemad võivad oma töökohas viibida. See vajadus võib tuleneda nt lõhkenud torust, samuti võib olla vaja minna töö juurde oma isiklike asjade järele jne.

Korralduse **punktis 5** on loetletud erandid, mil Saaremaal või Muhus elav või viibiv isik võib lühiajaliselt oma elukohast või viibimiskohast lahkuda. Kodust või viibimiskohast ajutine väljumine on lubatud isikutele, kelle ei esine viiruse sümptomeid, kes ei ela koos isikuga, kellel on viirus diagnoositud, ja kes väljudes järgib viirusest hoidumiseks vajalikke tervisekaitseõuandeid, st hoiab teiste inimestega distantsi. Kodust või viibimiskohast on lubatud ajutiselt väljuda lühiajaliselt eelkõige igapäevaseks toimetulekuks vajalikeks tegevusteks, käia poes ja apteegis, juhul kui muul viisil ei ole see võimalik, näiteks ei saa toitu koju tellida. Noorematel pereliikmetel on soovitatav viia toit koju oma vanematele pereliikmetele, et neid hoida viirusesse nakatumisest nt poes või apteegis käies. Soovitame tungivalt valida kodulähedane toidupood, et võimalik kokkupuude teiste inimestega oleks lühiajaline. Samuti võimaldatakse viia lapsed lasteaeda. Oma kinnistul liikumisel ja koduste

metsa- või aiatööde tegemisel ei puututa kokku pereringist kaugemate isikutega, seega on see lubatud. Samuti saab minna lemmikloomaga jalutama ning tervise hoidmiseks ja tugevdamiseks jalutada ja teha sporti. Eakate, puudega isikute ja teiste abivajajate aitamine on tervitatav, juhul kui kasutatakse isikukaitsevahendeid, et viia nakatumise risk riskirühmas miinimumini. Leevenduste kasutamisel tuleb arvestada eriolukorra juhi 24. märtsi 2020. a korraldusega nr 45 kehtestatud nn 2+2 reeglit. Punktis 5 sätestatud tegevused hõlmavad nii nende tegevustele suundumist kui ka sealt tagasi tulekut. Nii näiteks hõlmab lemmikloomaga jalutama minemine ja tööle minemine ka koju tagasi pöördumist.

Tööle minemist tuleb mõista laiemalt kui ainult tööpäeva alguses tööle minek. See hõlmab ka erinevate objektide vahet sõitmist päeva jooksul, nii näiteks tuleb võimaldada kulleril või elektrikul minna igale üksikule objektile või kliendi juurde.

Korraldusega annab eriolukorra juht ka tungiva soovitusena ettevõtjatele võimaldada kodutööd. Kui töö iseloom seda ei võimalda (nt toidukullerid, elektrikud, arstid jne), siis on lubatud ka töö käimine.

Punktiga 6 pannakse kohustus kõigile Saaremaa valla ja Muhu valla territooriumil elavatele ja ajutiselt viibivatele isikutele kanda kaasas isikut tõendavat dokumenti. Vastasel juhul ei ole Politsei- ja Piirivalveametil võimalik kontrollida, kas isiku suhtes kehtivad liikumisvabaduse piirangud või mitte. Kohustus tuleneb korrakaitseaduse § 28 lõikest 1. Kõik Saaremaa vallas ja Muhu vallas elavad isikud vastutavad avaliku korra tagamise eest, sh selle eest, et viirus ei leviks. Korrakaitseaduse § 28 lõige 1 annab korrakaitseorganile õiguse avaliku korra eest vastutavale isikule teha ettekirjutus ohu tõrjumiseks, praegusel juhul on see korraldus kanda kaasas isikut tõendavat dokumenti.

Kuna tegemist on isikute liikumisvabadust ulatuslikult piiravate meetmetega, siis on korralduse **punktis 8** ette nähtud, et nende meetmete vajalikkust hinnatakse hiljemalt iga kahe nädala järel.

Politsei- ja Piirivalveametile antakse korralduse **punktis 9** ülesanne tagada käesolevas korralduses sätestatud liikumispiirangute kohaldamine ja järelevalve. Piirangutest kinnipidamise kontrolliks peavad kõik Saaremaa valla ja Muhu valla territooriumil elavad ja ajutiselt viibivad isikud kaasas kandma isikut tõendavat dokumenti.

Korralduse punkti 10 kohaselt nähakse massiteabevahendite valdajatele ette kohustus avaldada korraldus viivitamata, muutmata kujul ja tasuta. Korralduse viivitamatu avaldamise kohustus on vajalik, et kõik puudutatud isikud oleksid teadlikud võimalikest piirangutest, mis kehtestatakse seoses käesoleva eriolukorraga.

Korralduse **punktiga 11** nähakse ette, et kauplusi ja teenuseid puudutavad liikumisvabaduse piirangud jõustuvad 29. märtsil 2020. a ning piirangud isikule oma kodust lahkumise ja isikut tõendava dokumendi kaasas kandmise kohta jõustuvad 30. märtsil 2020. a. Seda põhjusel, et Politsei- ja Piirivalveametil oleks piisavalt aega isikute liikumispiirangute järgimise jõustamiseks töötada välja rakendusplaan ning vajaduse korral taotleda ametiabi Kaitseliidult.

Eriolukorra meetmete nõuetekohaselt täitmata jätmisel rakendatakse korrakaitseaduse § 28 lõikes 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendeid. Sunniraha suurus on hädaolukorra seaduse § 47 kohaselt 2000 eurot.

Samuti selgitatakse korralduse vaidlustamise võimalusi.